

SPRÁVA PRE MÉDIÁ

Historik: Atentát na Františka Ferdinanda d'Este bol zámienkou na rozpútanie prvej svetovej vojny, nie jej príčinou

- Košice 24. júna 2024

O niekoľko dní si pripomenieme 110. výročie atentátu na následníka rakúsko-uhorského trónu **Františka Ferdinanda d'Este** – v nedeľu 28. júna 1914 zastrelil v Sarajeve anarchista **Gavrilo Princip** nástupcu trónu aj jeho tehotnú manželku Žofiu. Dôvody útoku ozrejmuje historik **Mgr. Maroš Melichárek, PhD., univer. docent**, ktorý pôsobí na **Katedre histórie Filozofickej fakulty Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach**.

„Za atentátom na následníka trónu stáli príslušníci hnutia Mladá Bosna. Boli to revolučne naladení mladí ľudia a svojím vystúpením chceli vyjadriť nesúhlas s politikou habsburskej monarchie v Bosne a Hercegovine. Ich cieľom bolo zjednotenie juhoslovanských národov v jednom štáte, čomu však bránila politika Rakúska po anexii Bosny a Hercegoviny v roku 1908. Anexia vyvolala odpor medzi miestnym obyvateľstvom, najmä medzi Srbmi, lebo veľká časť z nich túžila po zjednotení so Srbským kráľovstvom,“ pripomína M. Melichárek. Dodáva, že hoci bol František Ferdinand považovaný do značnej miery za reformátora, ktorý plánoval poskytnúť väčšie práva národnostným menšinám v rámci monarchie, bol zároveň symbolom rakúsko-uhorskej moci a imperializmu.

„Príslušníci Mladej Bosny videli v atentáte príležitosť na oslabenie monarchie. Svoju rolu pri realizácii atentátu zohrala aj srbská organizácia Zjednotenie alebo smrť – Ujedinjenje ili smrt, v našom prostredí známejšia ako Čierna ruka – a niektoré elity srbskej politickej sféry.“

Udalosť sa pokladá za jednu z príčin vypuknutia prvej svetovej vojny (28. júla 1914). Bola rozhodujúcim faktorom, alebo len vhodne zapadla do plánu príprav ozbrojeného konfliktu?

„Atentát na Františka Ferdinanda je považovaný za zámienku na rozpútanie prvej svetovej vojny, nie jej príčinu – ak sa píše o atentáte ako príčine, je to veľmi zjednodušené a nesprávne tvrdenie. Spleť problémov, ktoré viedli k rozpútaniu konfliktu, bola spríadaná hlavne z nitiek imperializmu a záujmov jednotlivých veľmocí, ktoré sa krížili nielen v Európe, ale aj v Afrike, Ázii a rozpadajúcej sa Osmanskej ríši,“ zdôrazňuje historik a ako exemplárny príklad uvádza snahu Rakúska viesť preventívnu vojnu proti Taliansku, hoci obe krajiny boli spojencami v rámci Trojspolku, avšak snahy o zisk Jadranu prevažovali.

„Nebyť atentátu na Františka Ferdinanda, iste by sa našla iná zámienka, ktorá by dala do chodu masy vojakov pripravených bojovať za jednotlivé mocnosti,“ dodáva M. Melichárek.

- Spracoval a médiám sprostredkoval: Marián Gladiš – Filozofická fakulta UPJŠ v Košiciach